

Stramaarbete och aktuell antibiotikaanvändning i Kronoberg – årsrapport 2023

Strama – Samverkan mot antibiotikaresistens. Rätt antibiotika i rätt dos och i rätt tid!

Strama verkar för patientens rätt till bästa infektionsbehandling i en sjukvård som motverkar antibiotikaresistens. Målsättningen är att säkerställa möjligheterna till en god och säker sjukvård både nu och i framtiden.

Stramaarbetet har under året fortsatt att återgå till mer normal verksamhet efter Covid-19-pandemin, där ökad tid och engagemang åter har kunnat läggas på detta för vissa. En allt mer pressad verksamhet inom hälso- och sjukvården utgör en utmaning för möjligheterna till ett aktivt Stramaarbete, som ändå behöver prioriteras – ur patient- och invånarperspektiv, hållbarhetsperspektiv och ekonomiskt perspektiv. När 2023 summeras är antibiotikaanvändningen i samhället 279 uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare i Kronoberg (att jämföra med 260 år 2022 och 293 år 2019).

Stramaarbete 2023

- Regionens Stramagrupp/Medicinsk grupp infektion är tvärprofessionellt sammansatt med medlemmar från barn- och ungdomskliniken, infektionskliniken, klinisk mikrobiologi, primärvård, smittskydd, vårdhygien, öron-näsa-halskliniken samt läkemedelskommitté/läkemedelsenhet. Gruppen fungerar även som regionens medicinska grupp för infektionssjukdomar under medicinska kommittén.
- Strama Kronoberg medverkar i AT- och ST-utbildningar inom infektionsområdet och detta har kunnat fortgå i normal omfattning under 2023. I samarbete med läkemedelskommittén har informationsapotekare återkopplat utveckling av antibiotikaföreskrivning samt uppdaterade behandlingsriktlinjer till vårdcentraler och kliniker i Kronoberg under året. Medicinsk grupp infektion/Strama Kronoberg har medverkat vid Medicinska kommittén och Läkemedelskommitténs utbildningsdag om sepsis.
- Vi uppdaterar kontinuerligt lokala medicinska riktlinjer och läkemedelsrekommendationer inom antibiotikaområdet och har genomfört detta även 2023. Kortet empirisk antibiotikaterapi för slutenvård samt kortet antibiotiskt spektrum respektive normal- och högdos av vanliga antibiotika har uppdaterats inför 2024. En hänvisning till den nationella appen för mobiltelefoner/webbsidan (Strama Nationell) med aktuella behandlingsrekommendationer får ofta ersätta lokala riktlinjer.
- Strama tar fram och analyserar statistik över antibiotikaanvändningen och följer resistensutvecklingen (aktuella rapporter om lokala resistensmönster publiceras årligen av Klinisk mikrobiologi). Rapporter om antibiotikaanvändning som bygger på försäljningsstatistik av antibiotika publiceras varje kvartal på Strama Kronobergs sida på Vårdgivarwebben. Antibiotikaindikatorer ingår i kvalitetsuppföljningen inom vårdvalet i primärvården.
- Fortfarande saknas möjlighet att enkelt sätt få fram diagnoskopplade data för slutenvårdsantibiotikaanvändningen i Kronoberg. Förhoppningsvis kan Infektionsverktyget som återstartas i

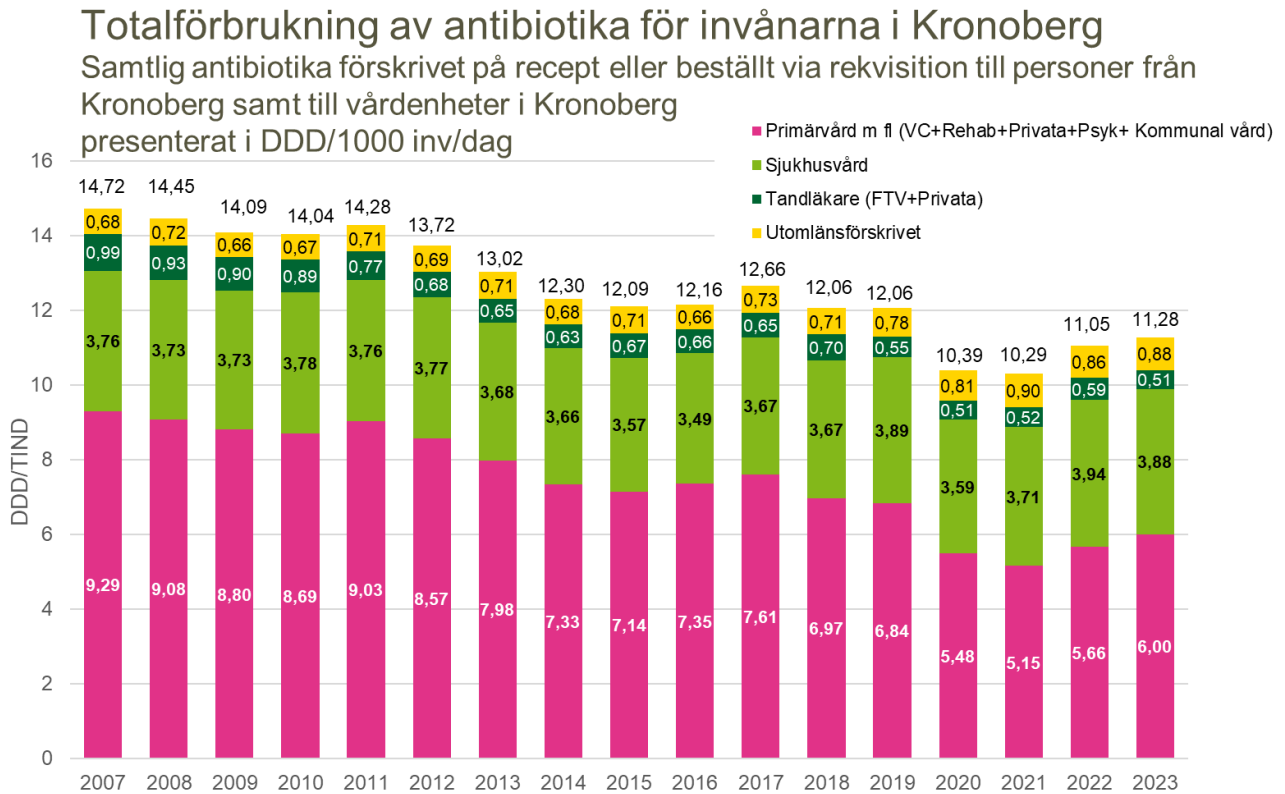
Kronoberg under 2023 (tidigare använts 2013-2016) bidra till detta. Deltagare från Strama har medverkat i den projektgrupp som har till uppdrag att införa infektionsverktyget i Kronoberg. Detta skulle ge förutsättningar för meningsfull återkoppling av antibiotikaanvändning på klinik- och avdelningsnivå. Vidare behöver metoder för kompletterande statistiska data bland annat för att mäta behandlingsdagar och behandlingstidens längd utvecklas i samarbete med regionens enhet för uppföljning och kvalitet.

- I primärvården finns möjlighet till diagnoskopplad uppföljning via verktyget Medrave samt indikatorer i Primärvårdskvalitet. Under 2022 medverkade Strama vid framtagande av en åtgärdsplan för förbättrad antibiotikaanvändning utifrån kvalitetsindikatorer i primärvården. Under 2023 har Strama Kronoberg medverkat vid utbildning och diskussion vid tre vårdcentraler som önskar utveckla sitt arbete i denna fråga, något som vi planerar att fortsätta med och gärna utöka under 2024 och vidare.

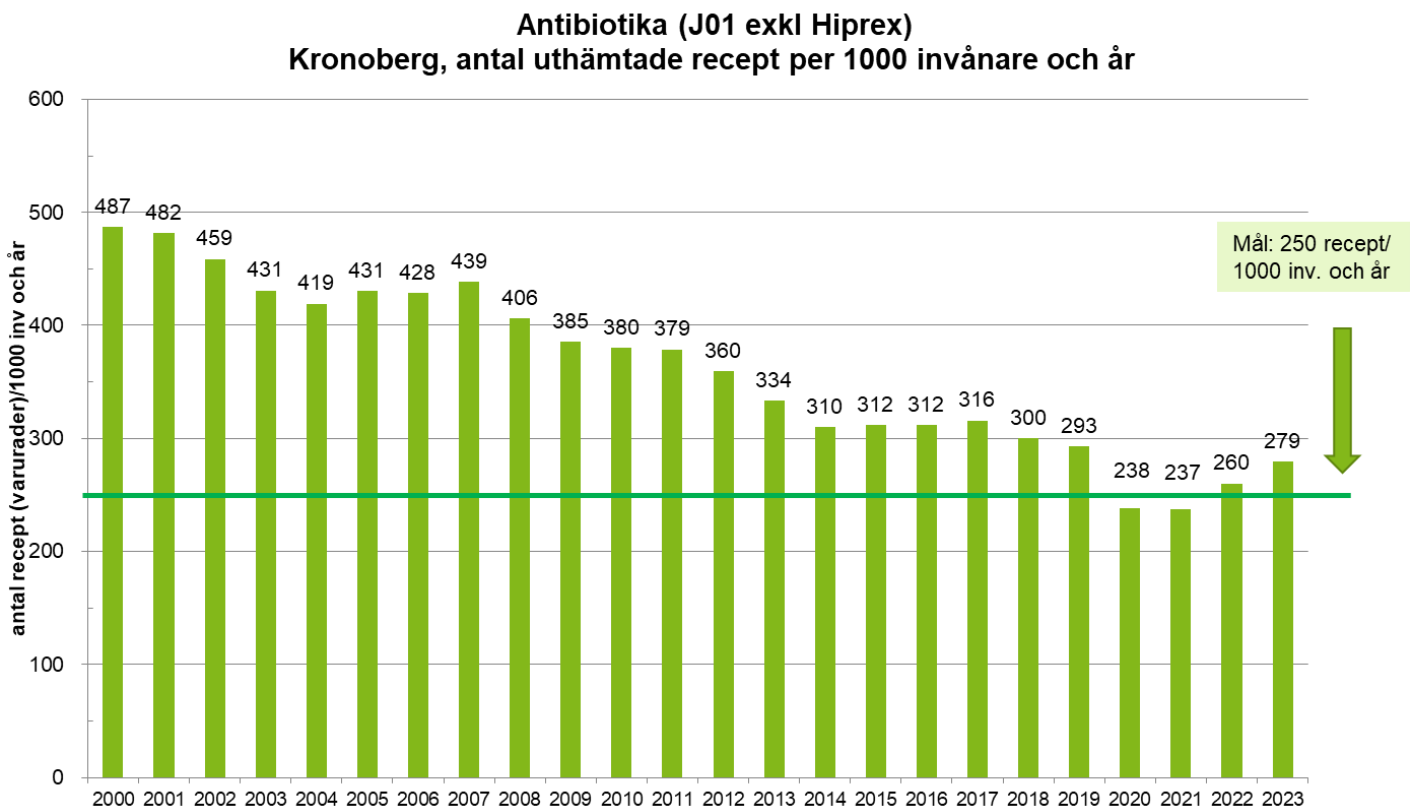
Antibiotikaanvändning 2023

- Totalanvändningen av antibiotika i länet (uthämtade recept från såväl läkare som tandläkare, användning på sjukhus och i kommunala äldreboenden med mera), mätt i definierade dygnsdoser (DDD) per 1000 invånare och dag, har ökat jämfört med 2022. Vi har dock inte återgått till nivåerna före pandemin utan jämfört med 2019 ses en nedgång. (Figur 1).
- Antalet uthämtade antibiotikarecept har ökat med 7 procent mellan 2022 och 2023, men minskat med 5 procent jämfört med 2019. **År 2023 hämtade länets invånare ut 279 antibiotikarecept/1000 invånare.** (Figur 2). Sedan år 2013 har antalet uthämtade antibiotikarecept minskat med drygt 10 procent.
- År 2023 ligger Kronoberg över det långsiktiga målet på högst 250 uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år. Kronoberg är ett av de län som **använder mer antibiotika än riksnittet** på 270 recept/1000 invånare. 4 av 21 regioner når fortfarande 250-målet (jämfört med 19 av 21 år 2020–2021 respektive 1 av 21 år 2019). (Figur 3). Alltjämt föreligger skillnader mellan olika enheter i länet (även om de minskar alltmer), som inte enkelt kan förklaras. (Figur 4a och 4b).
- Användningen av antibiotika har åter ökat, i Sverige och i Kronoberg, efter den påtagliga minskningen under Covid-19-pandemins första två år. Ökningen under 2022 och 2023 ses främst hos de yngsta åldersgrupperna och för antibiotika mot luftvägsinfektioner, där vi tidigare sett den största nedgången. Jämfört med 2019 ses nationellt en ökning av den totala antibiotikaanvändningen med 5 procent för barn 0–6 år, främst beroende luftvägsantibiotika, i Kronoberg ses väsentligen samma nivåer som 2019 i denna åldersgrupp. I övrigt ses nationellt en minskning av den totala antibiotikaanvändningen jämfört med 2019 i alla åldersgrupper och för olika grupper av antibiotika – mot luftvägsinfektioner, hudinfektioner och urinvägsinfektioner – i Kronoberg ses minskad eller oförändrad total antibiotikaanvändning jämfört med 2019 för alla åldersgrupper förutom hos de äldsta (85 år och uppåt). (Figur 5). Att antibiotikaanvändningen ökar efter pandemiårens restriktioner beror sannolikt på en ökad smittspridning av luftvägsinfektioner.
- Vi hoppas att framöver kunna nå mål för en ansvarsfull och hållbar antibiotika-användning. Vad som händer med smittspridningen av luftvägsinfektioner och antibiotikaanvändningen framöver återstår att se.
- För mer information om Strama Kronobergs arbete se [Vårdgivarwebben/Vårdriktlinjer/Strama Kronoberg](#).

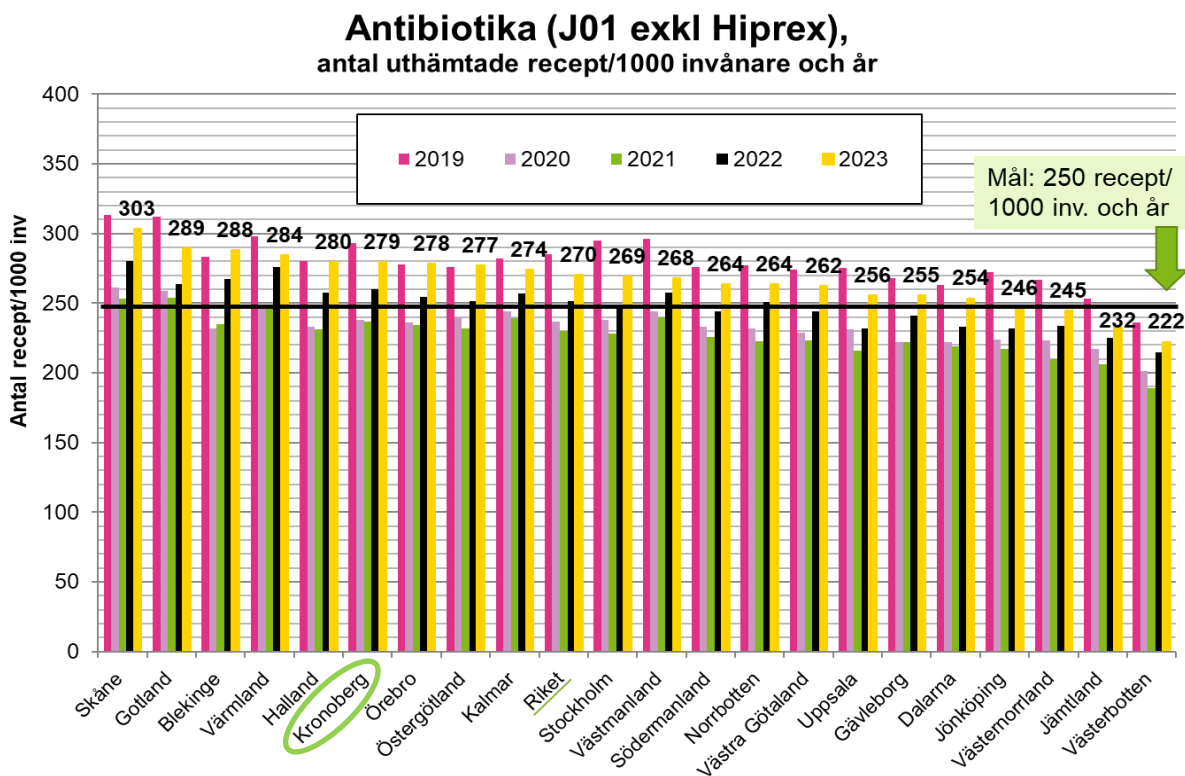
Figur 1: Totalförbrukning antibiotika 2007–2023 i Kronoberg (såväl slutenvård som öppenvård) mätt i DDD (definierade dygnsdoser) per 1000 invånare och dag.

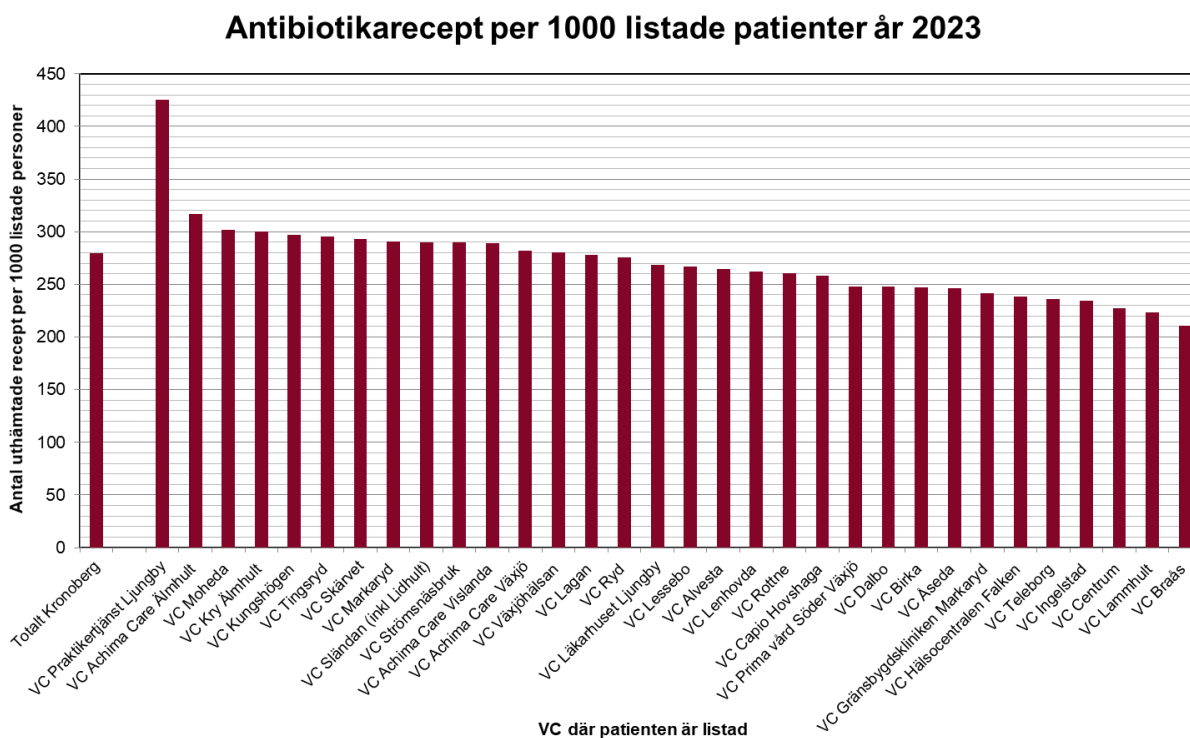
Figur 2: Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år, 2000–2023 i Kronoberg

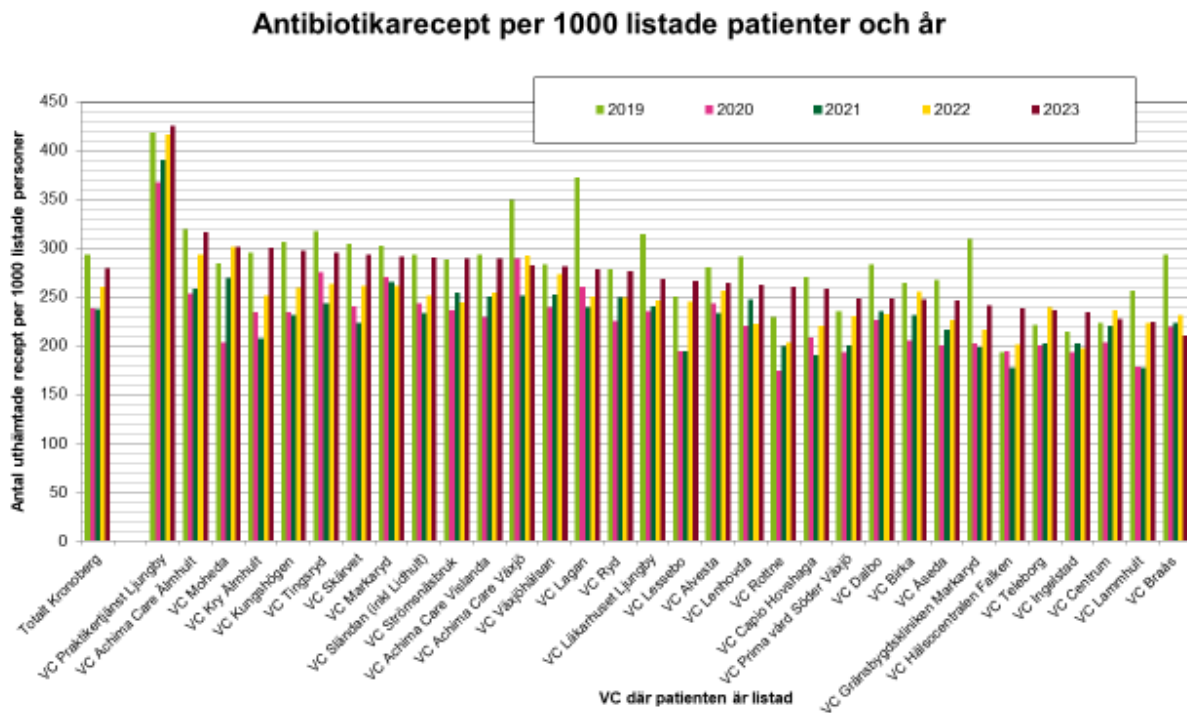
Figur 3: Jämförelse mellan länen. Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år. Stramas långsiktiga nationella mål är 250 recept per 1000 invånare och år.

Figur 4a: Jämförelse mellan vårdcentralerna i Kronoberg. Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 listade patienter år 2023. Alla uthämtade recept till enhetens listade patienter är med oavsett var de förskrivits.

Figur 4b: Jämförelse mellan vårdcentralerna i Kronoberg. Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 listade patienter år 2019-2023. Alla uthämtade recept till enhetens listade patienter är med oavsett var de förskrivits.

Figur 5: Jämförelse mellan åldersgrupper i Kronoberg. Antal expedierade recept/1000 invånare fördelade på åldersgrupp.

